

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ**INVESTMENT ACTIVITIES: INTERNATIONAL LEGAL ASPECTS**

**Панченко В.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри міжнародного приватного права
та порівняльного правознавства**

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**Матвєєва А.В., к.ю.н.,
старший науковий співробітник кафедри міжнародного приватного права
та порівняльного правознавства**

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті проводиться науково-практичне дослідження міжнародно-правових аспектів використання правових інструментарієв щодо захисту інвестиційної діяльності. Проаналізовано основні положення у сфері заохочення та взаємного захисту іноземних інвестицій задля пошуку дієвих організаційно-правових форм, методів і способів захисту іноземного інвестування. Виявлено, що судова практика доводить про відсутність дієвості практичного застосування механізмів захисних гарантій національного законодавства, де наявним недостатня правова визначеність понятійного апарату щодо захисту суб'єктів інвестування від змін законів про діяльність суб'єктів господарювання у сфері оподаткування, не враховуються зміни до законодавства про захист інвестицій та змін до податкового законодавства. Зазначено, що застосування національного законодавства в сучасних умовах, що визначені як нестабільними економічними, так і політичними чинниками, залучення іноземного інвестування є проблематичним, адже нормативно гарантії захисту інвестицій існують, але притягнення до відповідальності за їхнє невиконання практично неможливо. З'ясовано, що двосторонні інвестиційні угоди – інструментарій забезпечення захисту іноземних інвестицій, що забезпечує ефективне врегулювання відносин між суб'єктами інвестиційної діяльності, що є позитивним аспектом, дозволяючи врахувати специфіку існуючих та майбутніх відносин держав-учасниць та відмовитися від вирішення питань, стосовно яких держави не можуть дійти згоди. Наголошено, що двосторонні інвестиційні угоди не створюють уніфікованої міжнародної системи залучення і захисту інвестицій, а лише існують як окремі двосторонні інвестиційні угоди різних держав, з відмінним правовим змістом, значеннями та умовами. Стверджено, що найбільше міжнародне визнання та довіру як серед держав має Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів, метою якого є забезпечення вирішення через примирення та арбітраж інвестиційних спорів між Договірними державами та особами інших Договірних держав, надаючи можливість підпорядковувати інвестиційні спори не тільки національній процедурі вирішення, а й застосовувати міжнародно-правові засоби. Констатовано, що міжнародні документи щодо залучення та захисту інвестиційної діяльності різних рівнів мають сталеність та гарантії щодо внесення змін в односторонньому порядку та у національному законодавстві держави-учасниці; мобільність щодо особливостей економічних взаємовідносин між державами; спеціальні спрощені організаційно-правові механізми залучення іноземних інвестицій; додаткові гарантії негативних заходів вилучення інвестицій; ефективні альтернативні механізми вирішення спору.

Ключові слова: іноземне інвестування, міжнародне регулювання, захист інвестицій, міжнародно-правові документи, міжнародні організації, міжнародне співробітництво, інвестиційна діяльність, Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних спорів, міжнародний арбітраж.

The article conducts a scientific and practical study of the international legal aspects of the use of legal instruments for the protection of investment activity. The main provisions in the field of promotion and mutual protection of foreign investments were analyzed in order to find effective organizational and legal forms, methods and methods of protection of foreign investment. It was revealed that judicial practice proves the lack of effectiveness of the practical application of the mechanisms of protective guarantees of national legislation, where there is insufficient legal certainty of the conceptual apparatus regarding the protection of investment entities from changes in the laws on the activities of business entities in the field of taxation, changes to the legislation on protection are not taken into account investments and changes to tax legislation. It is noted that the application of national legislation in modern conditions determined by both unstable economic and political factors, the attraction of foreign investment is problematic, because normative guarantees of investment protection exist, but prosecution for their non-fulfillment is practically impossible. It was found that bilateral investment agreements are a toolkit for ensuring the protection of foreign investments, which ensures the effective regulation of relations between subjects of investment activity, which is a positive aspect, allowing to take into account the specifics of the existing and future relations of the participating states and to refuse to resolve issues related to states cannot agree. It is emphasized that bilateral investment agreements do not create a unified international system of attraction and protection of investments, but only exist as separate bilateral investment agreements of different states, with different legal content, meanings and conditions. It is asserted that the International Center for the Settlement of Investment Disputes has the greatest international recognition and trust among the states, the purpose of which is to ensure the settlement of investment disputes through conciliation and arbitration between the Contracting States and persons of other Contracting States, providing the opportunity to submit investment disputes not only to the national settlement procedure, and to apply international legal means. It has been established that international documents on the attraction and protection of investment activities of various levels have maturity and guarantees regarding the introduction of changes unilaterally and in the national legislation of the participating state; mobility regarding the peculiarities of economic relations between states; special simplified organizational and legal mechanisms for attracting foreign investments; additional guarantees against negative investment withdrawal measures; effective alternative dispute resolution mechanisms.

Key words: foreign investment, international regulation, investment protection, international legal documents, international organizations, international cooperation, investment activity, International Center for Settlement of Investment Disputes, international arbitration.

Постановка проблеми. Важливого значення набувають все більше, окрім залучення державами внутрішнього інвестування, зовнішні інвестиційні ресурси, що є наслідком формування сталеного економічного зростання. Насамперед це є необхідністю у створенні кожної державою відповідних умов задля зосередження іноземних інвестицій у внутрішній економіці, які можливо реалізу-

вати лише при належному інвестиційному кліматі та правовому забезпеченні всіх складових інституту іноземного інвестування, де пріоритетним є гарантування захисту інвестиційної діяльності.

Правове регулювання іноземного інвестування та захист прав інвестора здійснюється як на національному, так і на міжнародному рівнях, формуючи нор-

мативно-правову базу ефективної реалізації правових режимів залучення та захисту іноземних інвестиційних вкладень, створюючи належну систему гарантій.

Дійсно в Україні є правова основа розвитку інвестиційної діяльності, що визначає її основні аспекти впровадження та номативно закріплює гарантії захисту інвестицій у разі змін законодавства, від націоналізації, незаконних дій державних органів, переказу коштів, отриманих внаслідок здійснення іноземних інвестицій. Містяться положення про компенсацію та відшкодування збитків іноземним інвесторам й повернення інвестицій у разі припинення інвестиційної діяльності в Україні. Насамперед, це Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року [9], який визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Дія закону спрямована на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. По-друге, це Закон України – Про режим іноземного інвестування” від 19 березня 1996 року [10], що визначає особливості режиму іноземного інвестування на території України, виходячи з цілей, принципів і положень законодавства України, відповідно до якого іноземні інвестори підпадають під дію національного режиму, користуючись правами, що і суб'єкти господарської діяльності України нарівні, з урахуванням винятків, передбачених як внутрішнім законодавством, так і міжнародними договорами.

При цьому судова практика [8] доводить, що дієвість практичного застосування механізмів захисних гарантій національного законодавства негативна або відсутня. Так, наприклад, є наявним недостатня правова визначеність понятійного апарату щодо захисту суб'єктів інвестування від змін законів про діяльність суб'єктів господарювання у сфері оподаткування, не враховуються зміни до законодавства про захист інвестицій та змін до податкового законодавства, а також при прийнятті спірного рішення органу податкової служби та судового рішення, що є наслідком догнотривалого впливу.

Отже, в розрізі застосування національного законодавства в сучасних умовах, що визначені як нестабільними економічними, так і політичними чинниками, залучення іноземного інвестування є проблематичним, адже нормативно гарантії захисту інвестицій існують, але притягнення до відповідальності за їхнє невиконання практично неможливо.

В такому випадку належною і сталою гарантією є використання міжнародно-правових інструментаріїв, що забезпечують можливість захисту прав інвестора щодо захисту інвестицій, спираючись на двосторонні угоди та багатосторонні міжнародні договори, які потребують більш детального дослідження в межах означеної проблематики.

Стан опрацювання цієї проблематики вказує на те, що правовий інститут інвестиційної діяльності є недостатньо визначеним в Україні на відміну від міжнародної практики. Науково-практичне дослідження проблемних питань використання міжнародно-правових інструментаріїв щодо захисту іноземного інвестування є важливими й актуальними як в теоретичному розумінні, так і в практичному застосуванні, здійснюється вченими та практиками, серед яких Асбетт Е., Дж. Шайссе, Дударець Д.В., Кібенко О.Р., Мусяк Т., Поулсен Л., Рибій О.В., Скіннер М., Товкун І.М., Тумакова М., Хріплі О.Г., Шемшученко С.О. та інші.

Метою статті є дослідження міжнародно-правових аспектів використання правових інструментаріїв щодо захисту інвестиційної діяльності, системний аналіз основних положень у сфері інвестування із залученням іноземних капіталовкладень задля належної правової

визначеності проблемних питань, пошуку дієвих організаційно-правових форм, методів і способів захисту іноземного інвестування.

Виклад основного матеріалу. Розвиток інвестиційної діяльності із залучення іноземних інвестицій сприяв зацікавленості держав у підвищенні рівня іноземних інвестицій на своїх територіях та одночасно появі великої кількості двосторонніх угод щодо взаємного заохочення та захисту іноземних капіталовкладень, так, за даними Конференції ООН з торгівлі та розвитку у світі діють приблизно 2300 двосторонніх договорів про заохочення та взаємний захист інвестицій [18].

Так, однією з перших інвестиційних угод щодо збалансованої кількості іноземних інвестицій і водночас створення привабливого інвестиційного режиму є угода між Німеччиною та Пакистаном, укладена у 1959 році.

Завдяки двостороннім інвестиційним угодам кожна із держав-учасниць отримує можливість реалізації прав своїх громадян в іншій країні, де для іноземного інвестора принципово важливо, щоб приймаюча країна забезпечувала належний захист і безпеку його капіталовкладень. Наявність таких гарантій не тільки у національному законодавстві, а й у міжнародній угоді розглядається як прагнення приймаючої країни забезпечити збереження іноземної власності й не застосовувати заходів з її примусового вилучення; договірне регулювання дає певну гарантію застосування передбаченого угодою режиму для інвестицій, незалежно від змін, в тому числі у законодавстві, які можуть мати місце у державі-учасниці угоди в майбутньому [11].

Україною підписано близько ста двосторонніх угод щодо захисту іноземного інвестування, серед яких Велика Британія, Ізраїль, Канада, Китай, Молдова, Об'єднані Арабські Емірати, Польща, Сполучені Штати Америки, Франція, Федеративна Республіка Німеччина [13]. Ці угоди закріплюють уніфіковане правове визначення іноземних інвестицій, встановлюють однозначні критерії відмінностей прямих інвестицій, протокольні алгоритми інвестування як на стадіях реалізації інвестиційних проєктів, так і подальшого режиму функціонування підприємств із залученням іноземних капіталовкладень, прописують гарантії сторонам договору, зокрема, правила виплати компенсації при експропріації власності та введення за кордон отриманого в державі прибутку, можливості повернення основного капіталу. Але, все ж однією з важливіших частин угоди є передбачений порядок процедурних механізмів розв'язання спорів, що виникають, який є застосовний до держав і приватних інвесторів, та строк врегулювання претензій до моменту ініціювання арбітражного розгляду.

Отже, сутність двосторонніх інвестиційних угод полягає у врегулюванні на паритетних засадах здійснення інвестиційної діяльності, регламентації процедури вирішення інвестиційних спорів між суб'єктами інвестиційної діяльності та вирішенні інших пов'язаних питань державами-учасниками договору. Двосторонні інвестиційні угоди – інструментарій забезпечення захисту іноземних інвестицій, що забезпечує ефективне врегулювання відносин між суб'єктами інвестиційної діяльності, що є позитивним аспектом, дозволяючи врахувати специфіку існуючих та майбутніх відносин держав-учасниць та відмовитися від вирішення питань, стосовно яких держави не можуть дійти згоди.

Негативним аспектом двосторонніх інвестиційних угод є те, що вони у сукупності не створюють уніфікованої міжнародної системи залучення і захисту інвестицій, а лише існують як окремі двосторонні інвестиційні угоди різних держав, з відмінним правовим змістом, значеннями та умовами. При цьому держава є учасником багатьох двосторонніх інвестиційних угод та по-різному може регулювати практично однакові інвестиційні відносини з різними державами. Так, наприклад, є відмінною правова визначеність

ність поняття інвестицій у Договорі між Україною та Сполученими Штатами Америки про заохочення та взаємний захист інвестицій від 1994 року [4] та Угоді між Урядом України та Урядом Держави Кувейт про сприяння та взаємний захист інвестицій від 2002 року [12].

Вирішення міжнародних спорів та конфліктів є більш важливим, ніж будь-коли, зважаючи на величезні виклики, з якими стикається світова спільнота сучасності. Так, на підставі двосторонніх угод урегулювання спорів можливо, по-перше, шляхом *state-state arbitration*, де дві сторони є державами, щодо питань тлумачення чи застосування практичних аспектів, укладеного між ними договору. По-друге, шляхом *investor-state arbitration*, де однією зі сторін є держава, а другою є інвестор, щодо інвестиційних спорів.

Також передбачають арбітражну систему захисту інвесторів окремі сфери інвестування, зокрема енергетична. Енергетична Хартія та Договір до Енергетичної Хартії, який у 1998 році ратифікувала й Україна, є основою для встановлення уніфікованих правил забезпечення міжнародного енергетичного ринку у сфері інвестицій задля зміцнення взаємодії всіх держав-учасниць та зменшення ризиків, що стосується регулювання відносин, які виникають у сфері заохочення та захисту інвестицій в енергетиці. Відповідно до зазначених міжнародних документів є зобов'язання держав-учасників створення сталих, сприятливих і відкритих умов для інвестиційної діяльності суб'єктів інших договірних сторін та її захисту, що забезпечуватиме сприятливий правовий режим, належний рівень системи відшкодувань вартості інвестицій у разі завдання шкоди приймаючою державою, ефективне гарантування переведення коштів, пов'язаних з інвестицією платежів тощо. Важливими положеннями Договору до Енергетичної Хартії є закріплення системи розв'язання спорів, що передбачає арбітражний розгляд *state-state arbitration* щодо питань тлумачення та практичного застосування аспектів договору та *investor-state arbitration* щодо інвестиційних спорів за участю іноземного інвестора проти приймаючої держави до міжнародного арбітражу на вибір без узгодження з державою-відповідачем та/або без попереднього розгляду позову в судах національної юрисдикції приймаючої держави.

Отже, у глобальному розумінні розв'язання міжнародних комерційних інвестиційних спорів як надання послуг є конкурентним. Це визнані у світі інституції такі як, Міжнародний арбітражний суд Міжнародної Торговельної Палати, арбітраж на основі Арбітражного регламенту Комісії ООН з права міжнародної торгівлі, Арбітражний інститут Торговельної палати в місті Стокгольмі, Американська арбітражна асоціація, Лондонський міжнародний арбітражний суд, які традиційно вже не пов'язуються з приналежністю до держави, так і регіональні установи та арбітражі, створені торгово-промисловими палатами окремих держав.

Прикладом вирішення інвестиційних спорів міжнародним арбітражем є справа проти України до арбітражу при Арбітражному інституті Торговельної палати в місті Стокгольм, що розглядалися у 2008 році, де позивачем була британська компанія Remington Worldwide Limited. Арбітраж частково задовольнив позов, визнавши порушення Україною зобов'язання держави заохочувати та створювати стабільні, рівноправні, сприятливі умови для інвесторів інших Договірних Сторін для здійснення капіталовкладень на її території відповідно Договору до Енергетичної Хартії, і зобов'язав Україну виплатити Remington Worldwide Limited 4,5 мільйона доларів США.

Також прикладом розгляду інвестиційного спору Арбітражним інститутом Торговельної палати в місті Стокгольм може бути справа 2015 року проти України, яка була ініційована компаніями JKC OIL & GAS PLC, з причин порушення Україною інвестиційних зобов'язань відповідно Договору до Енергетичної Хартії, Угоди між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великобри-

танії і Північної Ірландії про сприяння і взаємний захист інвестицій 1993 року [14] та Угоди про сприяння і взаємний захист інвестицій між Україною та Королівством Нідерландів 1994 року [15]. В Арбітражному рішенні йшлося про забезпечувальні заходи стосовно України, яка повинна втриматися від впровадження рентної плати за видобування природного газу для JKC OIL & GAS PLC за ставкою вище 28%, тому що підвищення було врозріз з обов'язками України щодо гарантування справедливого й рівного режиму для інвестицій згідно зазначених міжнародних документів.

При цьому найбільше міжнародне визнання та довіру як серед держав, так і транснаціональних корпорацій, має Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів, що створений у 1966 році на підставі Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами інших держав 1965 року [7], та має на меті забезпечення вирішення через примирення та арбітраж інвестиційних спорів між Договірними державами та особами інших Договірних держав, надаючи можливість підпорядковувати інвестиційні спори не тільки національній процедурі вирішення, а й застосувати міжнародно-правові засоби. Процедури розгляду інвестиційних спорів, що передбачені Конвенцією про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами інших держав 1965 року для України є чинними з 2000 року.

Процедура примирення застосовна Міжнародним центром по врегулюванню інвестиційних спорів є ефективною лише у разі досягнення сторонами згоди у спірних питаннях, в інших випадках використовується арбітраж як спосіб вирішення інвестиційних спорів між державами та інвесторами, при цьому відповідно до Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами інших держав 1965 року [7], Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 року [6], Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 року [5] та більшості двосторонніх угод про захист іноземних інвестицій, порядок визнання та виконання рішень за участю зазначених суб'єктів відповідає процедурі визнання та виконання арбітражних рішень на приватноправовому рівні та є обов'язковим за винятком виключних обставин, наприклад, коли виконання такого рішення порушує публічний порядок.

Доречі, Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів між інвесторами та державою постійно адаптується до потреб зацікавлених сторін, що підтверджується статистикою розглянутих справ у базі даних центру [1].

У 2022 році було прийнято змінені правила Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів щодо арбітражу, посередництва, примирення та встановлення фактів, які розроблялися протягом п'яти років, при цьому у консультаціях як із членами Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів, так і з громадськістю. Ці правила та положення надають державам та інвесторам передові інструментарії для швидкого та остаточного вирішення спорів, зокрема, нові прискорені процедури скорочують час розгляду вдвічі, а підвищена прозорість і розкриття інформації посилюють підзвітність і юридичну узгодженість прецедентного права Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів.

Так, за один фінансовий рік розглянуто 346 справ, з них 77 завершених [1], що відображає постійні зусилля Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів скоротити час розгляду справ.

Не менш важливим, по-перше, є прогрес у створенні Кодексу поведінки для суддів у міжнародних інвестиційних спорах при співпраці Секретаріату Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів та Комісії ООН з права міжнародної торгівлі щодо поліпшення діяльності в цій сфері.

По-друге, Міжнародний центр по врегулювання інвестиційних спорів розширює свої послуги через угоди про загальні домовленості з центрами вирішення суперечок по всьому світу, загалом вже підписано 30 угод. Згідно зі статтею 63 Конвенції Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами інших держав 1965 року [7] ці угоди передбачають можливість проведення слухань Міжнародним центром по врегулювання інвестиційних спорів на території установ-партнерів. Так, у 2022 році було підписано угоди з Abu Dhabi Global Market, Маврикійським міжнародним арбітражним центром та Центром арбітражу і посередництва Торгової палати Кіто.

Зазначене дозволяє забезпечити ефективне та дієве вирішення міжнародних інвестиційних спорів, що має важливе значення для мобілізації іноземних інвестицій, необхідних для вирішення багатьох нагальних потреб.

Наступним варіантом захисту інвестиційної діяльності в міжнародному аспекті є Світова організація торгівлі, до якої Україна приєдналась у 2008 році. Правове забезпечення інвестицій у межах Світової організації торгівлі складається з Угоди про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи 1994 року [16], що регулює лише торгівлю товарами в комплексі з інвестиційною діяльністю, та Генеральної угоди про торгівлю послугами 1994 року [3], яка регулює власне аспект торгівлі послугами й розглядає інвестицію як послугу.

Система вирішення інвестиційних спорів у межах Світової організації торгівлі полягає в наступному: по-перше, передбачено апеляційний розгляд уже винесеного рішення цією організацією; по-друге, інвестор має довести уряду своєї держави, що порушення мало місце, тому що ініціатива подання заяви на розв'язання спору повинна виходити від держави; по-третє, приймаюча держава повинна бути членом Світової організації торгівлі в обов'язковому порядку; по-четверте, звинувачення повинні бути такими, що випливають із зобов'язань, взятих державою в межах Світової організації торгівлі.

Угоди про вільну торгівлю, зокрема Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою 2016 року [17], схожі за сутністю на двосторонні договори про захист інвестування, але належать до системи договорів Світової організації торгівлі, які зазначені в Генеральній угоді про тарифи і торгівлю [2], що надає можливість державі створювати окремі союзи. Отже, якщо обидві сторони є членами Світової організації торгівлі, то також є можливість захисту прав інвесторів через систему Світової організації торгівлі.

Хоча такий спосіб захисту є застосовним у сфері торгівлі, але під час розгляду захищаються саме й права інвесторів. Так, справу Mexico-Soft Drinks присвячено розгляду порушених інтересів США, де позов було спрямовано на захист прав американських інвесторів у Мексиці, поси-

лаючись на порушення Мексикою Генеральної угоди про тарифи і торгівлю [2], що зобов'язує членів Світової організації торгівлі надавати іноземним товарам національний режим. При цьому, одночасно тривав арбітражний розгляд проти Мексики, де позивачем були американські компанії, але незважаючи на зіткнення компетенцій, спір було розглянуто в межах Світової організації торгівлі по суті й обґрунтовано порушення Мексикою зобов'язань про надання національного режиму.

Отже, міжнародні двосторонні або багатосторонні інвестиційні угоди у міжнародній застосовній практиці є дійсним ефективним засобом гарантування захисту інвестиційної діяльності із залученням іноземного капіталу, створюючи систему сталого та прогресивного залучення та використання іноземних інвестиційних ресурсів.

Висновки. Починаючи з процесу підготовки та прийняття рішення щодо здійснення інвестиційної діяльності із залученням іноземного капіталу, окрім економічних чинників від реалізації інвестиційного проекту, іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності враховують реальні, ефективні, надійні та прозорі організаційно-правові механізми нормативно закріплених процедур захисту своїх прав у разі виникнення інвестиційного спору. Наявність належного рівня зазначених процедур значною мірою зумовлює формування довіри до юрисдикції, підвищує інвестиційну привабливість не тільки конкретного проекту, а й держави в цілому.

Зважаючи, що в іноземного суб'єкта інвестиційної діяльності є вибір альтернативних процедур для здійснення захисту своїх прав, і, враховуючи проведений правовий аналіз у дослідженні, зокрема, негативну, нерозповсюджену національну судову практику, дозволяє стверджувати, що більш ефективними та результативними є міжнародні гарантії захисту суб'єктів інвестиційної діяльності, які передбачені положеннями міжнародних двосторонніх або багатосторонніх інвестиційних угод, з належним рівнем здійснення всіх організаційно-правових заходів, що забезпечать ефективний захист прав інвестора упродовж всього строку інвестиційного контракту.

Таким чином, можна констатувати, що міжнародні документи щодо залучення та захисту інвестиційної діяльності різних рівнів на відміну від національного законодавства мають сталеність та гарантії щодо внесення змін в односторонньому порядку та у національному законодавстві держави-учасниці; мобільність щодо особливостей економічних взаємовідносин між державами; спеціальні спрощені організаційно-правові механізми залучення іноземних інвестицій; додаткові гарантії негативних заходів вилучення інвестицій; ефективні альтернативні механізми вирішення спору, забезпечуючи безперешкодну реалізацію довгострокових інвестиційних проектів всім суб'єктам інвестиційної діяльності і отримання економічного результату.

ЛІТЕРАТУРА

1. База даних справ, що знаходяться в провадженні Міжнародного центру по врегулювання інвестиційних спорів. URL: <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/cases/AdvancedSearch.aspx> (дата звернення: 27.06.2023).
2. Генеральна угода про тарифи і торгівлю : COT; Угода, Міжнародний документ від 15.04.1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#Text (дата звернення: 27.06.2023).
3. Генеральна угода про торгівлю послугами : COT; Угода, Міжнародний документ від 15.04.1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017#Text (дата звернення: 27.06.2023).
4. Договір між Україною та Сполученими Штатами Америки про заохочення та взаємний захист інвестицій : Україна, США; Договір, Міжнародний документ від 04.03.1994 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_419#Text (дата звернення: 27.06.2023).
5. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 року. URL: https://allref.com.ua/uk/skachaty/%D0%84vropеiyska_konvenciya_pro_zovnishn-o-torgivel-niiy_arbitraj (дата звернення: 27.06.2023).
6. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 року. URL: <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Text-of-UN-Convention-New-York-1958-4.pdf> (дата звернення: 27.06.2023).
7. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами інших держав : ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 18.05.1965 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text (дата звернення: 27.06.2023).
8. Постанова Вищого господарського суду України від 17 березня 2005 року у справі № 15/145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va145600-05#Text> (дата звернення: 27.06.2023).
9. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 27.06.2023).

10. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 року № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.06.2023).
11. Рибій О.В. Міжнародно-правове регулювання інвестиційної діяльності: теорія та практика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2008. С. 6.
12. Угода між Урядом України та Урядом Держави Кувейт про сприяння та взаємний захист інвестицій : Україна, Кувейт; Угода, Міжнародний документ від 12.01.2002 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/414_004#Text (дата звернення: 27.06.2023).
13. Угода про сприяння та захист інвестицій. Державна підтримка українського експорту. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. URL: http://ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_v_sferi_zed/ukr/1003.html (дата звернення: 27.06.2023).
14. Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про сприяння і взаємний захист інвестицій : Угода КМУ, Великобританія, Ірландія; Міжнародний документ від 10.02.1993 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_018#Text (дата звернення: 27.06.2023).
15. Угода про сприяння і взаємний захист інвестицій між Україною та Королівством Нідерландів : Нідерланди, Україна; Угода, Протокол, Міжнародний документ від 14.07.1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528_716#Text (дата звернення: 27.06.2023).
16. Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи : СОТ; Угода, Міжнародний документ, Перелік від 15.04.1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_009#Text (дата звернення: 27.06.2023).
17. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою : Угода від 11.07.2016 року. URL: <https://canada.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/94-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kanadoju/ugoda-pro-vilnu-torgivlyu-mizh-ukrayinoju-ta-kanadoju> (дата звернення: 27.06.2023).
18. International Investment Agreements Navigator. UNCTAD Investment Policy Hub. URL: <https://investmentpolicy.unctad.org/international-investmentagreements> (date of access: 27.06.2023).